

OBIETNICA

SOBOTA (PO POŁUDNIU) — 14 maja

STUDIUM BIEŻĄCEGO TYGODNIA: Rdz 22,1-24; Hbr 11,17; Kpł 18,21; J 1,1-3; Rz 5,6-8; Rdz 23,1-25,34; Rz 4,1-12.

TEKST PAMIĘCIOWY: „A Abraham zestarzał się i posunął się w latach; Pan zaś błogosławił Abrahamowi we wszystkim” (Rdz 24,1).

Zgodnie z Bożą obietnicą Sara wreszcie urodziła syna Abrahamowi „w starości jego” (Rdz 21,2), a on nadał mu imię Izaak (zob. Rdz 21,1-5). Ale historia Abrahama jeszcze się nie zakończyła. Jej zwieńczeniem było zabranie syna na górę Moria, gdzie patriarcha miał go złożyć w ofierze. Jednak zamiast Izaaka ofiarowany został baranek (zob. Rdz 22,13), który był znakiem Bożego zaangażowania w błogosławienie narodów przez *potomstwo* Abrahama (zob. Rdz 22,17-18). Tym potomkiem jest oczywiście Jezus Chrystus (zob. Dz 13,23). W tej zadziwiającej (i nieco kontrowersyjnej) historii objawiony został pełniej plan zbawienia ludzkości.

Chociaż niedoszłe ofiarowanie Izaaka zawiera głębokie duchowe lekcje, to z pewnością musiało wstrząsnąć rodziną Abrahama. Sara zmarła wkrótce potem (zob. 23. rozdział *Księgi Rodzaju*), a Izaak dotkliwie odczuł śmierć matki.

W wyniku tego Abraham podjął inicjatywę, by zatroszczyć się o przyszłość swojego syna. Zaaranżował jego małżeństwo z Rebeką (zob. 24. rozdział *Księgi Rodzaju*), która urodziła Izaakowi dwóch synów (zob. Rdz 25,21-23), zaś sam Abraham ożenił się z Keturą, która wydała na świat licznych potomków (zob. Rdz 25,1-6). W tym tygodniu przyjrzymy się ostatnim latom życia Abrahama (zob. Rdz 25,7-11).

Przeczytaj Rdz 22,1-12 oraz Hbr 11,17. Jakie znaczenie miała ta próba? Jakie duchowe lekcje zawiera to niezwykle wydarzenie?

22. rozdział *Księgi Rodzaju* to fragment tej książki, który wszedł do kanonu literatury światowej, stając się inspiracją nie tylko dla teologów, ale także filozofów i artystów. Trudno do końca pojąć znaczenie próby, jakiej Bóg poddał Abrahama. Ten Boży nakaz był przeciwny literze biblijnego zakazu składania ofiar z ludzi (zob. Kpł 18,21), a przy tym udaremniał Bożą obietnicę wiecznego przymierza poprzez Izaaka (zob. Rdz 15,5).

Zatem w jakim celu Bóg zażądał czegoś takiego od Abrahama? Dlaczego poddał go tak surowej próbie?

Biblijne pojęcie *próby* (hebr. *nissah*) łączy dwie przeciwne idee. Odwołuje się do sądu, który ma określić, co jest w sercu tego, kto zostaje poddany próbie (zob. Pwt 8,2; por. Rdz 22,12). Jednak niesie także zapewnienie łaski Bożej dla człowieka poddanego próbie (zob. Wj 20,18-20).

W tym przypadku wiara Abrahama w Boga skłoniła patriarchę do podjęcia ryzyka utraty przyszłości (dziedzica). Jednak Abraham ufał Bogu tak, iż zamierzał uczynić to, co On mu nakazał, bez względu na to, jak trudne do zrozumienia było to dla niego. Czymże jest wiara, jeśli nie zaufaniem mimo braku pełnego zrozumienia?

Ponadto biblijna wiara nie dotyczy aż tak bardzo naszej zdolności oddania czy ofiarowania czegoś Bogu, choć niewątpliwie i to wchodzi w rachubę (zob. Rz 12,1), ale raczej zdolności zaufania Mu i przyjęcia Jego łaski przy zrozumieniu, jak bardzo na nią nie zasługujemy.

Ta prawda została potwierdzona w tym, co nastąpiło w związku z próbą Abrahama. Wszystkie dokonania Abrahama — jego liczne gorliwe działania, przykra wędrówka z synem i wreszcie gotowość ofiarowania Bogu tego, co najlepsze — choć były pouczające, nie mogły go zbawić. Dlaczego? Gdyż to sam Pan dostarczył baranka na zaplanowaną ofiarę, wskazując w ten sposób Jezusa jako jedyną nadzieję zbawienia.

Tak więc Abraham musiał rozumieć, czym jest łaska. To nie nasze uczynki dla Boga nas zbawiają, ale dokonania Boga dla nas (zob. Ef 3,8; por. Rz 11,33), choć, jak Abraham, jesteśmy powołani do działania na rzecz Boga, o czym dobitnie świadczą czyny Abrahama (zob. Jk 2,2-23).

Co historia ofiarowania Izaaka mówi ci o twojej wierze i tym, jak ją okazujesz?

Przeczytaj Rdz 22,8.14.18. Jak Bóg spełnił swoją obietnicę, iż zatroszczy się o Abrahama i jego potomków? Co im zapewnił?

Gdy Izaak zapytał o zwierzę na ofiarę, Abraham udzielił intrygującej odpowiedzi:

— „Bóg upatrzy sobie jagnię na całopalenie” (Rdz 22,8).

Hebrajskie zdanie może znaczyć także: *Bóg dostarczy siebie jako baranka*. Hebrajski czasownik *jireh lo* (*upatrzeć sobie*) został użyty tak, iż może znaczyć: *dostarczyć siebie* (dosł. *upatrzeć siebie*).

Dostrzegamy tu istotę planu zbawienia, w ramach którego sam Bóg cierpi i spłaca osobiście karę za nasze grzechy!

Przeczytaj J 1,1-3 oraz Rz 5,6-8. Jak te fragmenty Nowego Testamentu pomagają nam zrozumieć, co stało się na krzyżu, a zostało zapowiedziane w ofierze na górze Moria?

Tam, na górze Moria, wiele wieków przed ukrzyżowaniem Chrystusa, ofiarny baranek, „który rogami uwikłał się w krzakach” (Rdz 22,13), wskazywał na Jezusa. To Jego *ujrzał* wówczas Abraham i powiedział potem, że „Jahwe ukazuje się na górze” (Rdz 22,14 BKR). Jezus wskazał na te prorocze słowa Abrahama, gdy powiedział:

— „Abraham, ojciec wasz, cieszył się, że miał oglądać dzień mój, i oglądał, i radował się” (J 8,56).

„Bóg rozkazał Abrahamowi uśmiercić swego syna nie tylko po to, by wypróbować jego wiarę, ale także by wpoić w jego umysł rzeczywistość ewangelii. Śmiertelna udręka, którą przeżył w ciągu tych mrocznych dni strasznej próby, została dopuszczona, by z własnego doświadczenia mógł zrozumieć wielkość ofiary poniesionej przez nieskończonego Boga dla odkupienia człowieka”²⁹.

Jak to wydarzenie pomaga nam lepiej zrozumieć ofiarę Chrystusa i to, co Bóg wycierpiął dla nas? Jak powinniśmy odpowiedzieć na Boże dokonania dla naszego zbawienia?

²⁹ Ellen G. White, *Wybrańcy Boga*, wyd. 2, Warszawa 2018, s. 104.

W Rdz 22,23 czytamy o narodzinach Rebeki, która w przyszłości miała zostać żoną Izaaka (zob. 24. rozdział *Księgi Rodzaju*). Podobnie opis śmierci i pogrzebu Sary (zob. 23. rozdział *Księgi Rodzaju*) poprzedza małżeństwo Abrahama z Keturą (zob. Rdz 25,1-4).

Przeczytaj 23. rozdział *Księgi Rodzaju*. Jaką rolę pełni historia śmierci i pogrzebu Sary w wypełnieniu Bożej obietnicy danej Abrahamowi?

Wzmianka o śmierci Sary po historii ofiarowania Izaaka sugeruje, że to wydarzenie mogło negatywnie wpłynąć na jej stan zdrowia. W pewnym sensie Sara uczestniczyła w próbie, jakiej poddany został jej mąż, jako że była jego towarzyszką w jego wędrówce i uczestniczką jego wlotów i upadków w wierze (zob. Rdz 12,11-13).

Choć nie wiemy, jak dużo Sara wiedziała o zdarzeniu na górze Moria, to jednak możemy wnioskować, że z czasem dowiedziała się, co tam zaszło. Sara nie była kobietą, która milczałaby w sprawach mających tak istotne znaczenie i powodujących jej niepokój (por. Rdz 16,3-5; 18,15; 21,9-10). Jej nieobecność, milczenie, a nawet czas jej śmierci po tym dramatycznym wydarzeniu mówią więcej o jej stanowisku wobec tego wydarzenia niż fizyczna obecność. Fakt, iż wspomniany został zaawansowany wiek Sary (zob. Rdz 23,1) w powiązaniu z wiekiem Abrahama (zob. Rdz 24,1), wskazuje na jej znaczenie w historii Abrahama.

W gruncie rzeczy Sara jest jedyną kobietą w *Starym Testamencie*, której wiek został wspomniany, co świadczy o jej zaangażowaniu w zaistniałe wydarzenia. Opis zakupu miejsca pochówku Sary (obejmujący większość rozdziału), a nie samej jej śmierci, akcentuje jej powiązanie z Ziemią Obiecaną.

Mojżesz podkreśla, że Sara umarła „w ziemi kananejskiej” (Rdz 23,2), co służy skojarzeniu śmierci Sary z Bożą obietnicą dotyczącą tej ziemi. Sara jest pierwszą osobą z rodziny Abrahama zmarłą i pochowaną w Ziemi Obiecanej. Troska Abrahama o jego status *przybysza* (zob. Rdz 23,4) oraz jego spór z Chetytami wskazują na to, że patriarcha był zainteresowany nie tyle nabyciem miejsca pochówku, ile osiedleniem się na stałe w tym kraju.

Przeczytaj Rdz 23,6. Co ten werset mówi o reputacji Abrahama wśród mieszkańców Kanaanu? Dlaczego jest to ważne dla zrozumienia misji zleczonej mu przez Boga?

W 24. rozdziale *Księgi Rodzaju* czytamy o zaślubinach Izaaka z Rebeką po śmierci Sary. Te dwa wydarzenia są ze sobą powiązane.

Przeczytaj 24. rozdział *Księgi Rodzaju*. Dlaczego Abraham tak bardzo zabiegał o to, by jego syn nie poślubił Kananejki?

Jak Abraham pragnął nabyć ziemię w celu pochowania żony ze względu na daną mu obietnicę, iż jego potomkowie posiadą ten kraj, tak teraz nalegał, by Izaak nie osiedlił się poza granicą Ziemi Obiecanej (zob. Rdz 24,7). Ponadto fakt, iż Izaak wprowadził swoją oblubienicę do namiotu, który niegdyś należał do Sary, a także wzmianka, że Rebeka stała się pocieszeniem dla Izaaka „po śmierci matki” (Rdz 24,67), wskazują wstecz na śmierć Sary i ból Izaaka po stracie matki.

Historia ta jest pełna modlitw i spełnionych próśb kierowanych do Boga oraz obfituje w lekcje dotyczące Bożej opatrności i ludzkiej wolności wyboru. Zaczyna się od słów Abrahama. Zaprzysięgając Eliezera „na Pana, Boga nieba i Boga ziemi” (Rdz 24,3), Abraham uznał Boga przede wszystkim jako Stwórcę (zob. Rdz 1,1; 14,19), myśląc przy tym o swoich potomkach, w tym o samym Mesjaszu.

Nawiązanie do anioła Bożego i Pana, „Boga niebios” (Rdz 24,7), wskazuje na Anioła Pańskiego, który zstąpił z nieba, by uratować Izaaka przed śmiercią (zob. Rdz 22,11). Bóg, który panuje nad wszechświatem — Anioł Pański, który ocalił Izaaka — miał gwarantować powodzenie w realizacji małżeńskiego planu.

Oczywiście Abraham dopuszczał możliwość, że wybrana kobieta nie odpowie na Boże powołanie. Mimo że Bóg jest potężny, to nie przymusza ludzi do posłuszeństwa. Choć Bożym planem było to, by Rebeka usłuchała Eliezera, to jednak wybór należał do niej. Było zupełnie możliwe, że nie zdecyduje się ona przyjąć propozycji małżeństwa z Izaakiem, w takim razie żaden przymus czy nacisk na nią nie wchodził w rachubę.

Widzimy w tym mocny przykład tej wielkiej tajemnicy, iż Bóg dał nam, ludziom, wolną wolę i wolność wyboru, której nawet On sam nie złamie. (Gdyby to uczynił, nie byłaby wolnością). A jednak mimo realności ludzkiej wolnej woli i licznych złych wyborów, jakich ludzie dokonują, posługując się wolną wolą, możemy ufać, że ostatecznie miłość i dobroć Boga zwyciężą.

Dlaczego tak bardzo pocieszająca jest świadomość, że choć nie wszystko dzieje się zgodnie z wolą Boga, to jednak On wciąż panuje nad otaczającą nas rzeczywistością? Jak proroctwa, takie jak na przykład to z 2. rozdziału *Księgi Daniela*, dowodzą panowania Boga nad światem?

Przeczytaj Rdz 24,67-25,8. Jakie jest znaczenie wydarzeń z ostatniego okresu życia Abrahama?

Po śmierci Sary Abraham ożenił się ponownie. Podobnie jak Izaak, także Abraham znalazł pocieszenie po śmierci Sary (zob. Rdz 24,67). Pamięć o Sarze z pewnością pozostała żywa w umyśle patriarchy, tak samo jak w umyśle jej syna.

Niedużo wiemy o nowej żonie Abrahama. Fakt, że w genealogii wymieniono synów Ketury wraz z synami Hagar, nie przytaczając przy tym imienia Ketury, sugeruje, że ową Keturą mogła być (jak twierdzą niektórzy komentatorzy) sama Hagar. Jednak nie możemy być tego pewni. Ciekawe jest to, że Abraham postępował z synami Ketury tak samo, jak postąpił z synem Hagar — odesłał ich, by uniknąć ich duchowego wpływu na Izaaka, i dokonał wyraźnego rozróżnienia między synem Sary i pozostałymi swoimi synami.

Ponadto „Abraham oddał Izaakowi całe swoje mienie” (Rdz 25,5), podczas gdy „synów nałożnic (...) obdarował” (Rdz 25,6). Zaliczenie do *nałożnic* wskazuje na to, że Keturą, podobnie jak Hagar, miała jedynie status konkubiny. Domyślna tożsamość Ketury jako Hagar może także wyjaśniać delikatną aluzję do wspomnienia o Sarze we wstępie do opisu małżeństwa Abrahama z Keturą-Hagar.

Znaczące jest także to, że w Rdz 25,1-4.12-18 podana jest lista dzieci Abrahama z Keturą, a także lista dzieci Ismaela. Cel genealogii Abrahama po małżeństwie z Keturą, która urodziła mu sześciu synów — więcej niż dwóch synów, których miał dotąd (Izaaka i Ismaela) — jest przypuszczalnie taki, iż stanowi ona bezpośredni dowód spełnienia Bożej obietnicy, iż Abraham będzie ojcem wielu narodów.

Druga genealogia dotyczy potomków Ismaela, którzy także dali początek dwunastu plemionom (por. Rdz 17,20), podobnie jak miało się to stać w przypadku synów Jakuba/Izraela (zob. Rdz 35,22-26). Jednak Boże przymierze miało być ograniczone do potomstwa Izaaka (zob. Rdz 17,21) i nie obejmowało potomków Ismaela, co *Pismo Święte* podkreśla bardzo wyraźnie.

Opis śmierci Abrahama umieszczony między dwiema genealogiami (zob. Rdz 25,7-11) także świadczy o Bożym błogosławieństwie. Ukazuje spełnienie się obietnicy danej przez Boga Abrahamowi przed laty, iż umrze on „w późnej starości” (Rdz 15,15) i „syty dni” (Rdz 25,8; por. Koh 6,3).

Tak więc Pan dotrzymał obietnic łaski danych swojemu wiernemu słudze Abrahamowi, którego wiara jest przedstawiona w *Pismie Świętym* jako wielki przykład — być może najlepszy starotestamentowy przykład zbawienia przez wiarę (zob. Rz 4,1-12).

DO DALSZEGO STUDIUM

Ponieważ Abraham był niezwykłym prorokiem, któremu Bóg objawiał swoje plany (zob. Rdz 18,17), Bóg wkroczył w ludzką sferę patriarchy i w pewnym stopniu ukazał mu swój plan zbawienia ludzkości przez ofiarę swojego Syna.

„Izaak był postacią wskazującą na Syna Bożego złożonego w ofierze za grzechy ludzkości. Bóg uświadomił Abrahamowi, co jest istotą ewangelii zbawienia człowieka. Aby to uczynić i sprawić, by ta prawda dotarła do niego, a jednocześnie wypróbować jego wiarę, Bóg zażądał od Abrahama złożenia w ofierze jego umiłowanego syna. Cały smutek i cierpienie, jakie Abraham przeżył w ciągu tych kilku straszliwych dni próby, głęboko odcisnęły w jego umyśle zrozumienie planu odkupienia upadłej ludzkości. Przez własne doświadczenie pojął, jak niepojętej ofiary dokonał Bóg, oddając swojego Syna na śmierć dla uratowania upadłego człowieka. Dla Abrahama nie mogło istnieć głębsze psychiczne cierpienie niż to, jakie przeżył, spełniając nakaz ofiarowania swego syna”³⁰.

„Abraham zestarzał się. Spodziewał się, że wkrótce umrze. Jeszcze jedno pozostało mu jednak do zrobienia, by zapewnić swemu potomstwu spełnienie obietnicy. Izaak był tym jedynym, wyznaczonym przez Boga, który miał objąć po nim spuściznę jako strażnik prawa Bożego i ojciec wybranego ludu, ale jeszcze się nie ożenił. Mieszkańcy Kanaanu oddawali się bałwochwalstwu, więc Bóg zabronił swemu ludowi zawierania z nimi małżeństw, wiedząc, że takie małżeństwa prowadziłyby do odstępstwa. Patriarcha obawiał się zgubnych wpływów zepsucia, które otaczało jego syna. (...). W umyśle Abrahama wybór żony dla syna był sprawą największej wagi. Zależało mu, by syn poślubił kobietę, która nie odwiedzie go od Boga. (...). Izaak, ufając mądrości i miłości ojca, chętnie powierzył mu tę sprawę, wierząc też, że Bóg sam będzie kierował tym wyborem”³¹.

PYTANIA DO DYSKUSJI

1. Podczas studium biblijnego omówcie gotowość Abrahama do ofiarowania Izaaka. Spróbujcie sobie wyobrazić wiarę, jakiej wymagało posłuszeństwo temu nakazowi. Co wielkiego i jednocześnie co niepokojącego jest w tej biblijnej historii?

2. Czym jest wolna wola? Dlaczego nasza wiara nie miałaby sensu, gdyby nie była rzeczywista? Jakie przykłady wolnej woli dostrzegamy w postępowaniu postaci biblijnych i jak wbrew złym wyborom ludzi Bóg spełni ostatecznie swoją wolę?

³⁰ Ellen G. White, *Testimonies for the Church*, t. 3, Mountain View–Omaha 1948, s. 369.

³¹ Tamże, *Wybrańcy Boga*, wyd. 2, Warszawa 2018, s. 117.